

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul :

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 120 Lei — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vineria.

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză.
Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor :

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45.

Adunarea eparhială

(=) Sesiunea ordinară a Adunării eparhiale din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu se deschide, anul acesta, într'un timp, când biserica ortodoxă română stă în fața unor imense greutăți materiale, de care au învrednicit-o legiuirile ultimilor ani, stânjenind în mare grad lucrările administrative ale organelor bisericești, în cursul anului precedent, în toate eparhiile bisericii ortodoxe române.

Ce s'a lucrat, un an de zile, în Arhiepiscopia noastră?

Rapoarte amănunțite, întocmite de Consiliul arhiepiscopesc, dau seamă exactă și fidelă despre activitatea din 1932, — o activitate respectabilă și temeinică din orice punct de vedere, — pe lângă toate piedecile de natură materială ce i-au stat în cale.

Dacă, privit din această latură, a materiei, anul precedent a fost unul dintre anii vitregimii, lăsând și urmașului său o tristă perspectivă, cu atât mai promițătoare de nădejdi bune se anunță viața *spirituală*.

S'au ivit și s'au înmulțit semnele unei vremi de *renaștere religioasă creștină*, tocmai în anul în care se împlinesc 19 veacuri, de când neamul omenesc a fost rescum-părat prin sângele Domnului nostru Isus Hristos, vărsat pe Golgotha. Asupra acestor semne am stăruit la alte ocazii.

*

Ziua întrunirii Adunării eparhiale este, de astă dată, cu atât mai remarcabilă, cu cât tot atunci — ca semn al vremii — se ține adunarea de constituire a secției Sibiu a *Frăției ortodoxe române* din mitropolia Ardealului.

Un pas hotărâtor, spre întărirea unității neamului prin

biserică, va însemna activitatea intelectualilor noștri, grupați în jurul societății Frăției ortodoxe române, menite să desvolte o intensivă muncă, cerută de toți bunii români și bunii ortodocși. Cu atât mai vârtos, când o muncă analogă se desprinde și din neînfrânta mișcare, cevaș mai veche, a *Oștii Domnului*, ale cărei progrese, atât de binefăcătoare pentru neam și lege, s'au putut eară constata chiar în zilele acestea.

Semnificativă este manifestarea tinerească a societății „Sfântul Gheorghe”, răspândite aproape în toate parohiile Arhiepiscopiei.

În legătură cu situația actuală a eparhiei și a căilor pe care avem să îndrumăm viața bisericească, mai amintim: *cercurile religioase* preoțești care, în urma dispozițiilor date de Consiliul arhiepiscopesc, au îngrijit, și urmează a îngriji cu râvnă, viața poporului dela țară.

Pentru dezvoltarea și întărirea așezămintelor bisericești și culturale în parohii, s'a avut o deosebită sollicitudine, luându-se măsuri pentru o mai bună înfățișare a *bibliotecilor parohiale*, care au să fie înzestrate cu cele mai necesare cărți, în scop ca preoțimea să-și poată intensifica propaganda în popor prin ajutorul tiparului. În cadrele *Reuniunilor ortodoxe a femeilor*, lucrarea pastorală în domeniul carității, al educației, al igienei, al combaterii plăgilor sociale etc., deși întâmpină greutăți de multe feluri, ea începe a se închiega și a-și face drumul în tot mai multe parohii.

Adunarea eparhială, formată din intelectualitatea fruntașă a Arhiepiscopiei, va avea prilej să vadă, să constate, să chibzuească și să judece tot ce s'a realizat în mersul unui an.

Ziarul nostru, la rândul său, salută cu bucurie pe ceice se adună la Sibiu, în duhul nou, și totuș vechi, al bisericii noastre ortodoxe ardelenice, pe domnii deputați mireni și cle-

rici, purtați de gândul ca, — prin sfat înțelept și îndrumări luminate izvorâte din largă experiență, — să aducă pe Hristos în mijlocul credincioșilor sfintei noastre biserici!

În atențiunea Adunării eparhiale

Duminecă în 18 Iunie a. c. se întrunește reprezentanța legală a Clerului și a poporului credincios din Arhiepiscopia noastră pentru a examina activitatea bisericească, culturală și administrativă a Bisericii din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu.

Grija de căpetenie a conducerii bisericești este de a asigura Bisericii un loc de frunte în viața obștească, potrivit misiunii sale și a împrejurărilor, cari variază dela un an la altul.

Actualizarea pietății tradiționale, apropierea de biserică a păturii intelectuale, raporturi normale cu factorii vieții publice etc. etc., condițiile interne ale vieții bisericești sunt tot atâtea chestiuni vitale, asupra cărora adunarea eparhială e chemată a-și spune cuvântul său.

Mai presus de toate biserică se simte datoare în împrejurările grele prin care străbatem ca să scoată în evidență misiunea sa de a ajuta lumea să întrevadă printre norii grei ai vieții soarele iubirii lui Dumnezeu față de sfânta Sa instituție. Aici la Sibiu mai mult decât în oricare alt centru eparhial, Adunarea eparhială are o responsabilitate morală specială de a dovedi că sistemul nostru constituțional e cel mai corăspunzător spiritului democratic al Bisericii noastre naționale și are la activul său însemnate merite neperitoare, cari actualizate pot asigura Bisericii progresul dorit.

Nu este numai o reminiscență istorică, frumoasă, că sesiunile eparhiale constituiau evenimentul cel mai însemnat în viața noastră publică anuală. Așa erau adunările eparhiale înainte de războiul întregirii.

Atunci se socotea un act memorabil înființarea unei școli confesionale, instituirea unui preot într'o localitate. Ce e drept după războiu astfel de fapte nu mai atrag atenția publică în acea măsură, în care erau socotite înainte vreme.

Cu toate acestea noi susținem că și azi zidirea unei biserici, înființarea unei case culturale într'un sat, instituirea unui preot tinăr, idealist, care-și consacră viața în slujba bisericii în orice localitate, sunt acte importante pentru viitorul Bisericii și al poporului nostru.

Ne reamintim cu drag aportul prețios ce-l aduceau în adunările eparhiale venerabilii mireni: Virgil Onițiu, directorul liceului dela Brașov, profesorul A. Barseanu, D. Barcianu, P. Șpan, D. Comșa, filantropul I. Mihu, protopopul Damian etc. etc.

Răsfoim Protocoalele sinodale din acele vremuri, rapoartele consistoriale ne putem face o idee clară despre progresul pe care l-a făcut sistemul nostru constituțional.

La începutul erei constituționale, fericitul Mitropolit Șaguna fixase ca țintă supremă a activității corporațiunii reprezentative: Libertatea religioasă și disciplina bisericească. Aceeași țintă și astăzi o urmărim, cu aceea deosebire că înaintașii noștri au tras brazdele, în care cei de azi sunt chemați să samene și să cultive sămânța Adevărului mântuitor.

Pe temeliile înaintașilor se clădește spornic fortăreața sufletului colectiv.

Al doilea răspuns pentru „Unirea“

(Sfârșit)

IV. Purgatorul.

A rămas să ne mai ocupăm de purgator. Părintele Popa crede, că și doctrina despre purgator s'ar găsi exprimată în cărțile noastre liturgice și anume în mărturisirea de credință pe care toți luteranii și calvinii trebuie să o facă atunci când voiesc să fie primiți în sânul bisericii ortodoxe. Această mărturisire în partea care ne interesează sună astfel: «Mărturisesc trei cete ale sufletelor ce s'au mutat din această viață: **Intâia** este a sfinților, cari împărătesc cu Hristos, pe cari se cuvine a-i cinsti și a-i chema prin rugăciune, ca pe mijlocitorii noștri la Dumnezeu, ale cărora și moștele se cuvine a le cinsti. **A doua** este a sufletelor necredincioșilor și a creștinilor ce au trăit păgânește și au murit fără pocăință, a cărora parte este iadul și focul gheenei. **A treia** ceată de suflete este a acelor ce au murit întru pocăință dar grăbindu-i moartea, n'au apucat a-și face canonul pentru păcatele lor și a dovedi cu faptele îndreptarea lor. Pentru aceștia sfânta Biserică, prin iertfa cea fără de sânge a Răscumpărătorului lumii, Dumnezeu-omului Isus Hristos, prin rugăciuni, prin milostenie și prin alte binefaceri în numele lor, le mijlocește dela Dumnezeu iertare» (Euhologiu bogat, ediția V București, 1926, pg. 542—543).

Părintele Popa a identificat ceata a treia cu purgatorul, zicând: «Noi, cinstite diacone, la ceata a treia îi zicem — **Purgator**». Prin această identificare s'a pus și Cucernicia Sa în rândul acelor cari pornind dela faptul, că biserica noastră se roagă pentru cei morți, au tras încheierea, că ea ar admite purgatorul. Nimic mai greșit și mai abuziv decât această încheiere.

Biserica ortodoxă învață, că omul după ce moare nu mai poate face **personal** absolut nimic pentru mântuirea sufletului său. Biserica catolică la rândul ei învață dimpotrivă, că omul poate lucra la această mântuire personal și efectiv, **chiar și dincolo de moarte**. Cum? Așa, că el suferă chinurile unui foc și prin aceste suferințe își curăță sufletul de păcatele cu care a trecut pragul veciniei.

Acest foc se cheamă foc curățitor sau purgator. Este evident pentru orișicine, că biserica ortodoxă respingând meritul de după moarte, respinge în mod implicit și purgatorul, care nu-i nimic altceva decât mijlocul prin care omul poate dobândi

acest merit. Deosebirea dintre cele două biserici zace tocmai aici...

Rugăciunile pentru cei morți sunt un argument împotriva ideii purgatorului ca atare. Aceste rugăciuni, pe care le-a păstrat și biserica apuseană, vor fi și vor rămâne o dovadă nemincinoasă a învierii de care s'a făcut vinovată.

Noi ortodocșii ne rugăm pentru cei morți, cerând dela Dumnezeu iertarea păcatelor lor, tocmai pentru că știm absolut sigur că ei nu mai pot face nimic pentru mântuirea lor sufletească, pe când catolicii se roagă doar ca să le scurteze durata petrecerii lor în purgator, din care în cele din urmă tot ies, **chiar și fără ajutorul acestor rugăciuni**. La noi apar rugăciunile pentru cei morți ca absolut necesare, pe când la catolici ca cel mult binevenite.

Cărțile liturgice desvălesc pas de pas și într-o formă răpitor de frumoasă și plastică învățătura bisericii noastre, schițată mai sus. Voiu cita câteva din cântările dela înmormântare, cari se ocupă în mod firesc mai de aproape de acest chestiun. Una din ele cere ca Dumnezeu să primească ultima rugăciune de lacrimi a celui mort. Această însemnează, că cel trecut din viață nu mai poate face după aceea nimic pentru sine. «Chemării celei de sus, Mântuitorule arată-l împreună moștenitor pe acesta ce cu credință s'a mutat, primind rugăciunea lacrimilor lui **cea mai de pe urmă**».

(προσδεχόμενος αὐτοῦ τὴν τελευταίαν εὐχὴν τῶν δακρύων. Mărirea dela peasna III a canonului pentru înmormântarea preoților mireni). Intr'o altă cântare (Mărirea dela sfârșitul rânduielii pentru înmormântarea mirenilor) cel mort se adresează celor rămași în urmă cu următoarele cuvinte mișcătoare: «Văzându-mă zăcând fără glas și fără suflare, plângeți toți pentru mine, fraților și prietenilor, rudeniile și cunoscuții! Că ieri vorbeam cu voi și fără de veste mi-a venit asupra înfricoșat ceasul morții... de acum nu voi mai umbla cu voi, nici voi mai vorbi! Că la judecătorul mă duc, unde nu este fățerie... Ci vă rog pe toți și mă cuceresc vouă, să vă rugați neîncetat lui Hristos Dumnezeu pentru mine, ca să nu fiu rânduit după păcatele mele la locul cel de muncă, ci să mă așezu unde este lumina vieții». Unica nădejde care i-a mai rămas prin urmare mortului sunt rugăciunile celor vii pe cari îi imploară să le facă neîncetat. Ele singure îi mai pot ajuta.

Cei vii cer într'altă cântare (Mărirea dela peasna IV a canonului înmorm. mirenilor) ca Dumnezeu să-l curețe pe cel mutat de ceața păcatului. «Pe cel mutat de pe pământ, care laudă puterea ta cea dumnezească primește-l, făcându-l fiu luminii și curățește-l de ceața păcatului, mult îndurate» (τῆς ἀμαρτίας τὴν ἀγλὴν ἐκκαθαίρων). Prin urmare nu cel mutat se scapă pe sine prin suferințe personale de păcatele pe care le are, ci Dumnezeu singur îl curăță, iertându-l.

Biserica și credincioșii se apropie de Mântuitorul cu cereri de iertare pentru cei morți nădăduindu-se exclusiv în adâncul cel nedeșertat al milostivirii lui, arătat prin jertfa de pe cruce. «...Ca cea ce ești adâncul cel nedeșertat al îndurării și izvorul bunătății, sufletul robului tău acesta ce s'a mutat dela noi odihnește-l» (Stihira I a glasului VII dela rânduiala înmormântării călugărilor). «Ca un împărat mi-ai scris mie slobozire, cu vâpsele roșii încruntându-ți degetele tale Stăpâne și roșindu-le cu sângele tău. Și acum cu credință te rugăm, cu cei întâiu născuți ai tăi numără și bucuria dreptilor tăi a dobândi învrednicește pe acesta ce s'a mutat la tine cel milostiv» (Stih. I a glasului VII dela înmorm. călugărilor). Izbavește de greșeli cu mila ta pe robul tău, Mântuitorule... **că nimeni nu se îndreptățează din faptele omenești**, iubitorule de oameni» (Mărirea dela peasna VI a canonului înmorm. preoților mireni).

Ceice n'au intrat după moarte întru viața cea fericită sunt ținuți în muncile cele înfricoșate ale iadului. Credincioșii roagă cu multă căldură pe Maica Domnului, ca ea să se roage Fiului Său pentru izbăvirea lor din aceste munci. «Dintru tine s'a născut Izbăvitorul după firea omenească, mai presus de fire, pe carele Fecioară nenuntită cu osârdie **roagă-l, să scoată pe toți din muncile cele înfricoșate ale iadului** și mântuește pe acesta ce s'a mutat dela noi acum cu credință» (ἐκτενε τοῦ ὑψοῦναι... κολασέως καὶ δεινῶν καὶ φοβερῶν τοῦ ἔδου κολασθηρίων. Și acum, dela peasna V a con. pentru înmorm. preoților).

Din muncile iadului nu se poate mântui nimeni pe sine singur. «...Nimeni în iad nu se va mântui **pe sine** dar voi pentru toți vă rugați». (οὐδεὶς ἐν ἔδῃ λυτρουῖται ἑαυτόν. Stih. I de după peasna a 9 a can. pentru înmorm. preoților mireni), pentru că «în iad nu este pocăință» (οὐ γὰρ ἔστι εἰς ἔδην μετάνοια. Stih. X de după condacul aceluiaș canon). Numai

Fiul lui Dumnezeu «mântuește din munci pe cei cari voiesc» (σώζει τῶν βασάνων οὓς θέλει. Și acum, de după peasna VIII a aceluiaș canon).

Mă opresc aici. Dacă Părintele Popa ar fi cetit cât de cât diferitele rânduieli de înmormântare ale bisericii noastre ar fi văzut îndată, că nimica nu îi este mai străin acestei biserici decât învățătura despre purgator — acel pretins loc mijlociu între raiu și iad, în care ar petrece sufletele acelor cari prin suferințe personale, plus rugăciunile bisericii au să se mântuiască. Dacă Părintele Popa ar mai fi cetit în sfârșit mărturisirea de credință pe care biserica noastră o cere dela papistașii cari se reîntorc la ortodoxie ar fi găsit în ea și următorul text foarte limpede: «Crez și mărturisesc, că rugăciunile și milosteniile celor vii pentru cei adormiți în credință și mai ales întrunite fiind cu jertfa cea fără de sânge a Răscumpărătorului lumii, ajută sufletelor trecute din această viață, mijlocind pentru ei iertare dela Dumnezeu. Iară **dogma despre purgator sau focul curățitor, o recunosc de născocire netemeinică**» (Euhologiu citat pg. 541).

Părinte Popa! Cuvintele pe care le-ai citat vorbesc exclusiv de rugăciunile bisericii, nu și de suferințele curățitoare pe care le-ar îndura cei morți. De aceea ele nu dovedesc de loc afirmația Cucerniciei Tale, că biserica ortodoxă ar admite și ea învățătura despre purgator. Faptul că le-ai citat cum le-ai citat mi-au arătat două lucruri și anume: **Intâi** că nu ești în clar cu noțiunea de purgator și 'n al doilea rând că nu cunoști cuprinsul cărților noastre liturgice. Ar fi bine să le studiezi mai de aproape pe amândouă și să tragi apoi Cucernicia Ta toate consecințele pe care ți le impune doctrina cărților noastre liturgice și să te întorci — dimpreună cu toți aceia în milocul cărora trăiești și catehizezi — la staulul bisericii celei adevărate a lui Hristos.

De încheiere dau dlui redactor dela «Unirea» un sfat binevoitor. Pe viitor să cearnă mai bine articolele care i se trimis spre publicare. Aceasta în interesul bine priceput al foii pe care o conduce și și în al D-sale personal.

Diacon Nicolae I. Popoviciu.

**Organizați
Oastea Domnului**

Bugetul cultelor pe 1933

— Prigonire și favoritism —

Din bugetul tipărit al Cultelor pe 1933 — primit numai zilele acestea, — constă cu multă durere și indignare, că guvernării noastre de ieri și de azi, nu numai că poartă un vădit desinteres față de Biserica ortodoxă, dar fac o operă sistematică de prigonire și distrugere a ei. Și cum acești guvernanți, în numele «democrației integrale» nu o pot desființa deodată, voesc să-și ajungă ținta prin sărăcirea ei și prin desființarea sistematică rând pe rând a organelor ei. Azi desființează școli, seminarii, suprimă posturile organelor centrale eparhiale, considerându-le prea costisitoare, mâne desființează apoi din o trăsătură de condei toți paracliserii, și aproape jumătate din cântăreții bisericești, fiind ei prea oneroși pentru bugetul statului, iară tuturora le amputează retribuțiunile până aproape la desființare. Dar această prigonire se face numai față de Biserica ortodoxă, a majorității covârșitoare a locuitorilor țării, zisă și «dominantă», pe când celelalte culte sunt menajate și protejate. Aceasta supără și indignează. Pe când la ortodocși se fac reduceri, tot atunci la celelalte culte, fie la românii uniți, fie la ungurii romano-catolici sau reformați, ori chiar la mohamedani, nu li s'a redus aproape nici o persoană, nu li s'a desființat nici o școală, nu li s'a redus nici o organizație de fast moștenită dela asupritorii noștri unguri de ieri. Din contră acestora li se acordă an de an noi și noi favoruri și noi organizațiuni, cari se plătesc din cruțările făcute pe pielea ortodocșilor. De pildă de curând s'a dat bisericii unite pe lângă cele 4 episcopii existente una nouă, cu tot aparatul administrativ, celor 2000 de romano-catolici armeni o episcopie nouă, iară Arhiepiscopiei romano-catolice din București 5 canonici etc.

An de an am constatat aceste favorizări și am protestat contra acestui tratament mașter față de Biserica ortodoxă, dar înzadar. Sistemul inaugurat în 1919 se continuă cu aceeași brutalitate și nedreptate și cu totala desconsiderare a bisericii ortodoxe, care și anul acesta iese batjocorită, sărăcită și umilită. E foarte dureros și umilitor, că în raport cu Biserica ortodoxă cultele minoritare se bucură de o escesivă dotație din bugetul statului, ceea ce a trezit deapururi nemulțumiri și sensibilități, mai ales astăzi, când visteria țării suferă de grele lipsuri financiare, încât se reduc funcționarii, se amputează salariile și pensiile și se suprimă

atâtea și atâtea școli și alte instituții culturale.

Constatăm cu durere, că reducerile se fac fără nici o proporție, căci pe când din bugetul de mizerie al bisericii ortodoxe se face reducere de aproape 44 milioane lei, iară unelor culte minoritare reduceri mult mai moderate, abia de 13 milioane, atunci din banii luați dela ortodocși se dau uniților încă aproape 20 milioane, iară ungurilor unitari peste 1 milion lei.

Partidul național-tărănesc dela cârma țării, având mulți fruntași uniți, arată atâtea favoritism față de uniți și față de străinii de altă lege, iară față de ortodocși în același timp numai prigoană și ostilitate. Se arată din partea statului deoparte o sgârcenie neexplicabilă și suspectă față de Biserica ortodoxă, de altă parte o largă protejare față de celelalte culte și în special față de uniți. Cu ocazia discuției bugetului, un fruntaș al partidului naț. țăr. profesorul univ. N. Ghiulea, fost raportorul bugetului general al statului, ne a dat să înțelegem, că ideologia acestui partid față de biserică tinde spre o separație a ei de stat, deoarece a afirmat, că cultele ar trebui să rămână un capitol de conștiință individuală, fără nici un drept la bugetul public al statului, și că statul n'ar trebui să aibă nici o obligație față de Biserica.

În ședința camerei dela 28 Martie 1933 dl Ghiulea a spus:

«Ar fi bine ca noi să fixăm cari sunt funcțiunile fundamentale ale statului — simple, — 5—6, câte sunt — și să facem un buget care să satisfacă aceste funcțiuni; iar restul funcțiunilor, de civilizație, de cultură, sociale și economice, să le lăsăm la subvențiile pe cari noi le-am dat instituțiilor, administrațiilor sau chiar asociațiilor de particulari, cărora le-am încredințat funcțiunile, *pe cari statul în situațiunea de azi nu le mai poate împlini*», (Mon. Oficial p. III Nr. 75/1932 p. 2927).

Și ce-i mai dureros, că nimeni nu s'a găsit să ceară o lămurire dela banca ministerială. Ce se poate aștepta dela un partid «democratic» cu o astfel de ideologie?

Acest guvern a arătat ostilitate față de Biserica ortodoxă și favoritism față de cea unită și în guvernarea trecută. Deși a recunoscut încă din 1931 nedreptățile făcute numai Bisericii ortodoxe și apoi preoților prin aplicarea la salariile lor a două curbe speciale — totuși în loc

să repare acum greșala făcută, — a consfințit cele făcute de guvernul Iorga-Argetoianu și a adăos o nouă curbă, mărinind astfel nedreptatea.

Este cunoscută atitudinea față de Biserica a guvernării Iorga-Argetoianu, pe urma căreia preoții au rămas neplătiți pe 6—8 luni. Multe lucruri pe cari nu le-am dorit a făcut acest guvern, dar un lucru de dreptate a făcut dl Iorga, la intervenția stăruitoare și vrednică de laudă a unui devotat sfetnic, dând decizia Consiliului de miniștri Nr. 1762/1931 (Mon. Of. 282/1931) conform căreia la repartizarea ajutorului de stat pentru culte, și până la constatarea averilor și nevoilor reale, va avea să se aplice *principiul proporționalității*, avându-se în vedere numărul sufletelor, în conformitate cu articolul 31 din legea Cultelor. Conform acestui jurnal s'a făcut repartizarea ajutorului de stat așa cum se cuvine diferitelor culte. Dar repartizarea a rămas numai pe hârtie, căci în bugetul pe 1932, față de această repartizare s'au prevăzut tuturor cultelor neortodoxe sume în plus, numai Bisericii ortodoxe o reducere de peste 13 milioane lei, care s'a atribuit bisericii unite.

Dar nu numai atât. Actualul guvern a acordat cu multă munificență din bugetul pe 1932 *bisericii unite un ajutor extraordinar de 15 milioane lei* pentru completarea lefurilor preoților pe lunile August—Noemvrie și ulterior *încă 5 milioane lei*, pe timpul din Decemvrie 1932 până la 1 Aprilie 1933 (vezi Monitorul Of. 199/1932 pag. 5178). La votarea acestui spor de întregire la salariile preoților uniți s'a invocat egalitatea de salarizare cu a preoților ortodocși. Ar fi justă această pretenție, dacă nu am ști, că această deosebire provenea din faptul, că în 1931, când ministerul finanțelor a cerut reducere de personal, uniții au preferat acest plus de reducere la salariile preoților, numai să rămână cu personalul dela centrele eparhiale intact. Și precum în 1931 le-a reușit să rămână cu personalul intact, așa în 1932 au rămas cu salariile egale cu ale ortodocșilor, cărora li s'au tăiat și din salarii și din personal, — ceea ce am prevăzut înainte cu 2 ani. Nu ne supără, că s'a ușurat prin această sporire viața celor 1500 preoți uniți, dar ceea ce ne doare este, că acolo unde s'au găsit 20 milioane pentru a spori salariile preoților uniți, se puteau găsi cu oarecare bunăvoință și cele 44 milioane pentru a nu spori mizeria celor peste 7000 de preoți ortodocși și pentru a nu lăsa pe drumuri cei 2504 cântăreți ortodocși. Și aceasta se putea cu atât mai ușor, cu cât a stat în puterea uniților dela cârma țării, cari s'au arătat mai cruțători și mai dar-

nici față de unguri, decât față de frații lor români. Principiul proporționalității a fost abandonat și în locul lui s'a înstăpănit *bu-nul plac* și considerațiunile confesionale și politice.

Premise aceste considerațiuni generale, — spre a le dovedi — vom arăta pe scurt nedreptățile de 3 ani încoace față de Biserica ortodoxă și favoritismul față de celelalte culte și în special față de cel unit și rom.-catolic. Pe când Bisericii ortodoxe i se taie cu nemiluita din personal și i se reduc orice ajutoare, ce erau asigurate în bugetele anterioare pentru nevoile ei indispensabile, în același timp în special bisericii unite i se acordă noi favoruri, din cruțările rupte dela ortodocși.

1. Astfel în 1929, la Consistorul unit din Blaj s'au avansat în leafă și încă destul de bine — fără excepție — toți funcționarii, și s'au creat 4 posturi nouă, cari în 1928 nu erau, (vezi buget 1929, pag. 104) iară Bisericii ortodoxe, care încă a cerut majorarea lefii unor funcționari cu vechime, aceasta i s'a refuzat categoric, ba ce e mai mult s'au șters din buget toți secretarii episcopilor ortodocși, cari în anul precedent erau luați în buget.

2. În 1931 i s'au șters Bisericii ortodoxe — fără învoirea ei — sub motivul economiilor bugetare, toți misionarii, revizorii eparhiali, paracliserii și s'a redus numărul consilierilor și protopopilor, în total peste 1100 persoane, iar în 1933 s'au șters din buget 2504 cântăreți ortodocși (vezi art. 50 pag. 209). Bisericii unite i se reduc abia câteva persoane din diurniști și funcționari inferiori, dar în același timp se înmulțesc episcopiile cu cea din Maramurăș și cu 10 persoane la aceea episcopie. Ce e mai revoltător, că celorlalte culte minoritare în loc să li se reducă personalul, li se înmulțește. Așa d. e. până în 1931 la Arhiepiscopia rom.-cat din București nu erau luați în buget canonicii, iar în bugetul pe 1932—33 găsim 5 canonici, dintre cari 4 cu leafă și gradații. La o Arhiepiscopie cu vre-o 25000 suflete și cu *abla 21 preoți*, centrul-episcopal cu un buget de 1.311,780 Lei la 12 persoane, e un lux de neiertat în criza de astăzi (vezi stat. 356 din 1933). Iată unde se dau banii luați dela cântăreții ortodocși. La episcopiile ortodoxe — cu credincioși dela 300—800,000, statul nu voeste să dea leafă decât la 3 consilieri, iară la episcopiile unite și rom.-cat. cu credincioși mult mai puțini plătește câte 4—6 și 10 canonici.

3. Până în 1932 era luată în buget o sumă, ce-i drept mi-

nimală, pentru orele suplimentare dela Academii teologice ortodoxe și catolice. În acest an s'a șters suma dela Academii teologice ortodoxe și s'a lăsat numai la cele catolice. (Stat 363—4).

4. În bugetul pe 1933 nu s'a prevăzut salariul episcopilor dela cele 2 eparhii ortodoxe vacante, Huși și Ismail, însă pe seama episcopului rom.-cat. armean, care are de păstorit 2000 (două mii) credincioși se prevede salariu în regulă. — Este interesant de știut, că legea Nr. 2812 din 31 VIII 1931 publicată în Mon. Of. Nr. 259—1931 prin care se recunoaște sub guvernul Iorga pe seama cultului catolic armean un episcop se spune precis: »cu derogare dela art. 31 din Legea Cultelor statul nu e obligat la nici un ajutor«. Această dispoziție e anulată la câteva luni de acelaș guvern prin decretul regal Nr. 3697 din 14 XI 1931 (Mon. Of. 271—1931), prin care s'a deschis cu mare grabă un credit extraordinar de 200,000 Lei pentru plata salariului episcopului pe timpul Martie—Decembrie 1931. Pe când pentru lefurile preoților ortodocși, cari rămân neplătiți 3 luni din 1931 și 3 luni din 1932 nu se găsesc bani, se găsesc bani pentru salariul retroactiv al episcopului acestui minuscult cult. În bugetul pe 1932 găsim pentru armeni 363,360 Lei, iar în 1933 suma de 314,400 Lei (pag. 222).

5. O altă dispoziție dăunătoare Bisericii este neluarea în buget a salariilor preoților dela parohiile vacante. S'a protestat contra acestei nedrepte dispoziții, dar până acum nu s'a revenit asupra ei. Ministerul Instr. și Cultelor cu adresa din 13 IV a. c. Nr. 45280—5362 răspunde, că nu poate reveni asupra dispoziției de sus. Prin această dispoziție

multe sute de altare (numai în Arhiepiscopia Sibiului sunt 92 parohii vacante) rămân pustii și zeci de mii de credincioși trăiesc în întunecare fără preot, fără mângăierea sufletească necesară, expuși tuturor curentelor ucigătoare de suflet. Multe din aceste parohii sunt în regiuni muntoase, bătute de sărăcie și foame, greu de administrat fără preot în loc, iară altele în regiuni miniere expuse propagandei primejdioase socialiste și comuniste. Unele din ele sunt în regiuni săcuesti, unde elementul românesc e amenințat cu maghiarizarea. Prin obligativitatea catehizației prin preoți această dispoziție face ca multe mii de elevi să rămână fără instrucția și educația religioasă-morală.

6. În anii precedenți prin cele 2 curbe de sacrificiu aplicate preoților ca și celorlalți funcționari publici și prin cele două curbe speciale aplicate numai preoților s'au redus salariile preoților atât de mult, încât au ajuns cu salariile în urma celor mai inferiori slujbași ai statului. Când preoțimea aștepta să i se repare nedreptățile făcute, ștergându-se cele două curbe speciale, atunci prin noile dispoziții ale Min. de Finanțe i se aplică a cincea curbă. În urma acestor multe curbe preoții noștri au ajuns în Țara românească codașii slujbașilor, căci cele mai multe salarii nu trec de 2000 Lei lunar. Un preot cu bacalaureat și 4 ani Academie teologică, fără gradații, primește salariu lunar abia 1600—1700 Lei — iară unul cu 4 gradații, ceva peste 3000 Lei, pe când un picher ori cantonier dela C. F. R. cu 4 clase primare primește vre-o 2000 Lei lunar, iară un sergent dela poliție tot atât, pe când servitorii dela ministere au 3000 Lei.

La aplicarea curbei a 5 a trebuia făcută excepție cu preoțimea. Dar această excepție nu s'a făcut decât cu armata și magistratura, cari au lefuri bunișoare. Deci pe când față de preoțime lipsă de echitate, atunci armatei și magistraturei privilegii. Prin această totală desconsiderare a drepturilor preoțimii i se aduce o neiertată umilință, pe care nu o merită.

Dar s'a adus ca motiv la refuzul aplicării aceluiași tratament, că preoțimea are și alte venituri afară de salariu. E vechea poveste a veniturilor dela popor, cari însă au fost odată calculate la statorirea salariilor preoților, cari sunt mult mai mici decât la oricare categorie de funcționari cu aceeași pregătire. Astăzi, când sătenii nu-și pot plăti nici impozitele nici datoriile, aceste venituri nu mai există. Pot fi excepții la unele biserici dela orașe și din capitală, unde înseamnă ceva venituri dela epitrafii, dar acestea rămân tot numai excepții. Te întrebi cu oarecare îngrijorare și durere, ce-i rămâne bietului preot după reținerea de 10% la fondul de pensii, după impozitul global și cel de 4 și 8%? Poate abia ceva peste 1000 Lei. Cum va putea el oare să trăiască, să-și crească copii la școală conform obligațiilor sociale ce le are din acest salariu? Și totuși Dl Madgearu, Ministru de finanțe, a afirmat în cameră cu ocazia discuției bugetului, că »cu toate reducerile nu există în țară slujbaş să primească un salariu sub 2500 Lei lunar«. Curios că la această afirmare nu s'a găsit nici un preot parlamentar să-i răspundă.

7. O altă favoare se face de actualul guvern bisericii unite prin decizia Ministerului Cultelor Nr. 106,764—1932 prin care »cu începere dela 1 X 1932 se acordă

Academiei teologice din Blaj dreptul de a libera diplome de licență egale în grad și echivalente cu diplomele de licență eliberate de Facultățile teologice ortodoxe din București, Cernăuți și Chișinău, întrucât această Academie se conformează legii învățământului superior în ce privește condițiile de înscriere și durata studiilor. (Mon. Of. Nr. 192—1932). Acest drept s'a cerut în repetite rânduri și pe seama Academiei teologice ortodoxe, dar a fost refuzat, deși împlinesc întru toate condițiile cerute de lege. Cum se poate numi o astfel de procedură dacă nu arbitrară și nedreaptă?

În senat I. P. S. Sa Patriarhul Miron și alți ierarhi și-au ridicat glasul lor în repetite rânduri arătând nedreptățile Bisericii ortodoxe, au protestat contra tratamentului mașter al preoțimii și au arătat »ostilitatea vădită pe care a constatat-o la unii dintre membrii guvernului«. — S'au făcut dese memorii din partea eparhiilor, din partea Asociațiilor preoțești și intervenții personale din partea multor chiriarihi pentru îmbunătățirea sortii preoților și pentru delăturarea nedreptăților, dar înzadar. Actuala guvernare făgăduise la început repararea nedreptății față de curbele speciale, dar am rămas numai cu făgăduiala. Din contră, pentru a mări și mai mult nedreptatea a scos din buget 2504 cântăreți ortodocși, al căror salariu făcea vre-o 13 milioane Lei, ca să aibă de unde da celorlalte culte eterodoxe.

Am putea continua cu nedreptățile, dar renunțăm, deoarece ele au fost adeseori sulevate în diferite ziare, reviste și broșuri.

Pentru a putea aprecia cum la repartizarea ajutoarelor acor-

FOIȘOARA

Mici studii istorice*

III

Doi iezuiți

1.

Ioan Teofil Delpini

A fost, în secolul XVIII, o figură remarcabilă în Sibiu.

Dela Viena fusese trimis să contribuie la catolicizarea anabapțiștilor din Vințul de jos (cca 1765).

Gândind social și catolicește; aducând cu sine o idee social-școlară, realizată în Austria de pater-ul Parhammer, Delpini întemeie orfanotropiul catolic-terezian din Sibiu. Cu

* Dle redactor, — Micile studii istorice — în capul meu o salbă lungă de momente istorice nelămurite, rău explicate, uitate ori necunoscute — vor apărea pe sărite; venind-le vremea și puțința să le adun în volum ele vor evidenția și necesitatea lor, și ideea că amănuntul caracteristic trebuie să completeze și la noi, în Ardeal, povestirea seacă, a unei istorii monotone. Deci, deocamdată, pe sărite, cu voia D-tale și a cetitorilor. — G. B. D.

ceva carte, cu câte-o meserie ieșiau din el elevi și eleve (și Români, și Române), putând trăi.¹

Generosul iezuit era, însă, un catolic perfect-iezuitic. W. Schmidt se miră de unde și cum își va fi procurat el documente săsești rezervate. Două documente ni-l arată cum labora și contra Românilor, precizând idei vrednice de-a fi mereu readuse în memoria lor. Așadar iată-le!

1. Despre neuniți.² Numirea unui episcop neunit ar fi o pagubă mare; chiar numele de episcop ar fi o înălțare (Zawachs).

Cheștiunea este și politică. Pentru că valahii sunt devotați episcopului și deci de mai temut, dacă vor avea un cap. Nici episcopului nu i s'ar putea acorda încredere: din cauza cunoscutei infidelități grecești (Untreynheit), mai ales în împrejurările de

¹ Lupta pentru întemeierea orfanotropiului a descris-o Wilhelm Schmidt în volumul *Die Stiftung des Katolischen Theresianischen Waisenhauses bei Hermannstadt*, Hermannstadt, 1869.

² W. Schmidt, p. 86.

față, când vorba este ca între schismatici și catolici să se decidă chestia, cel puțin precum crede plebea rusească. «Mi-e greu să cred că episcopul va închina mai mult spre Curtea noastră, decât spre cea de-o credință cu el, (spre aceea) care înzestrează pe preoții săi cu pensuni din belșug, care îngrijește imperial și anual de trebuințele bisericilor sale de reședință, precum se întâmplă la Brașov, unde este vorba ca episcopul să-și aibă scaunul». Chiar fidel fiind, episcopul rămâne totuși schismatic și la popor, oricând, mai primejdios, dacă va avea un cap.

Sfințirea de preoți nu este necesară, pentru că: 1. se sfințesc, ca supt Dionisie, *schlechte Kerl* (lichèl), care fug de muncă și se sfințesc în provincii străine; și 2. pentru că sunt atât de mulți încât, fără exagerare, pot zice că preoți vor fi de-ajuns chiar dacă în zece ani nu se va mai sfinți nici unul.

Mai multă atenție merită grava-

¹ Evident, un denunț, în toată regula!

² Novacovici

³ Măntenia și Moldova.

minele prezentate contelui Hadik.¹ Căci, știindu-se că unii popi din Ungaria corespundă cu Rușii, este o întrebare dacă și aceștia (preoții ardeleni) nu vor deveni mai îndrăzneți. Cuminte este temerea că acești Valahi vor emigra în Valahia și fără a fi primit vreun episcop; dar eu mă tem că golirea (de oameni) a țării se va atribui nenumirei episcopului. Deci episcopul poate fi numit, dar cu adaosul de *tatnă* că, îndată ce se va simți, că ei totuși emigrează ori corespundă cu Rușii, contele O'Donel² să-l poată suspenda (pe episcop) imediat.

Ca loc de reședință, cel mai primejdios este Brașovul, fiindcă: acolo locuiesc pensionarii Rusiei; de-acolo se face comunicația cea mai mare cu Valahia și cu negustorii greci; iar (acolo) catolici cari ar putea privilegia³ sunt mai puțini, învremece prin prejurul bisericilor și caselor (depe acolo) locuiesc numai schismatici foarte

¹ Fost comandant general în Ardeal (după Buccow).

² Comandant general după Hadik.

³ Spionaj în toată regula!

date Cultelor în bugetul pe 1933 au fost favorizate celelalte biserici în paguba Bisericii ortodoxe va trebui să dăm un tablou al populației după statistica oficială din 1930. După această statistică sunt în total 17.820.000 suflete în România, din cari revin în cifre rotunde pe:

ortodocși . . .	13.000.000	suflete sau 73%
uniți [gr.-cat.] . . .	1.300.000	„ „ 7-3%
romano-catolici . . .	1.100.000	„ „ 6-2%
reformați . . .	660.000	„ „ 3-6%
luterani . . .	300.000	„ „ 1-7%
unitari . . .	75.000	„ „ 0-5%
musulmani . . .	160.000	„ „ 0-8%
mozaici . . .	1.000.000	„ „ 5-7%
alții . . .	250.000	„ „ 1-2%

Proporția numerică între ortodocși și uniți este de 10:1. În Ardeal sunt circa 2 mil ortodocși, deci raportul dintre aceștia și uniți este de 3:2. Deci și ajutoarele ce le acordă statul ar trebui să fie, și până la statorirea situației materiale, în proporție cu numărul sufletelor, neținând seamă de averile mult mai considerabile ale cultelor eterodoxe, înzestrate cu multă munificență de fosta monarhie austro-ungară, care s'a arătat atât de vrăjmașe Bisericii ortodoxe, precum nici de nevoile reale, conform art. 31 din legea cultelor.

Pentru evidențierea nedreptății Bisericii ortodoxe și favorizarea celorlalte culte vom arăta comparativ situația tuturor.

A) Personalul diferitelor biserici se prezintă astfel:

	Ortodocși	Uniți	Rom.-cat.	Reformați	Unitari	Evang. lut.
Episcopi . . .	18	5	6	1	1	1
Consilieri (canonici) . . .	54	31	17	—	—	—
Protopopi . . .	73	75	28	25	4	8
Preoți . . .	7825	1569	696	836	113	282
Secretari eparhiali . . .	1	10	9	—	—	—
Spirit. la Acad. teol. . .	—	3	—	—	—	—
Secr. la Acad. teol. . .	—	3	—	—	—	—

numeroși. Fiind așadar siguri de credința episcopului care se va numi, acest loc ar fi cel mai potrivit, dacă nu ar fi cel mai primejdios.

Privitor la **instrucțiune** (pentru episcop): I s'ar putea interzice orice vizitare a credincioșilor, deoarece, din cauza Rușilor vecini,¹ orice aglomerație a poporului este de evitat, căci vizitațiunile lor adună totdeauna până pe la 100 de capete; și dacă se va găsi vreun conducător, se va rescula tot poporul, ca pe vremea lui Sofronie.²

Fără de înștiințarea contelui O'Donel să nu se țină nici o adunare.

Popii ai căror popor va emigra (*entwischen*) să se tunză, toți.

Popii sfințiți pe-aiurea să se anunțe contelui O'Donel.

Despre **uniți (de Unitis)**. Memoriu este mai lung;³ și pledează pentru un progres mai grăbit al unirii.

I. **Intâia piedecă a progresului:**

¹ Chiar vecini!?

² Călugărul agitator dela 1759—1760.

³ W. Schmidt, p. 90.

Ținând cont de proporția credincioșilor **Biserica ortodoxă ar trebui să aibă față de:**

	Uniți	Rom.-cat.	Reformați	Unitari	Evang. lut.
Episcopi . . .	50	78	20	170	43
Consilieri . . .	310	221	—	—	—
Protopopi . . .	750	364	460	680	344
Preoți . . .	15890	10166	16720	192000	12126
Secretari eparhiali . . .	100	117	20	170	—
Spirit. la Acad. teol. . .	30	—	—	—	—
Secr. la Acad. teol. . .	30	—	—	—	—

Având în vedere situația actuală din Biserica ortodoxă în proporția credincioșilor, celelalte culte ar trebui să aibă numai

	Uniți	Rom.-cat.	Reformați	Unitari	Evang. lut.
Episcopi . . .	2	2	1	—	—
Consilieri . . .	5	4	—	—	—
Protopopi . . .	7	6	4	0-4	2
Preoți . . .	782	602	360	46	180

După situația actuală se vine la fiecare episcop

	Preoți	Protopopi	Consilieri
la ortodocși . . .	460	4	3
„ uniți . . .	323	15	6
„ romano-catolici . . .	100	4	3
„ reformați . . .	836	25	—
„ unitari . . .	113	4	—
„ evanghelici luterani . . .	228	8	—

E) iară la un protopop se vin

la ortodocși	115 preoți și 175.000 credincioși
„ uniți	21 „ „ 17.000 „
„ rom.-cat.	25 „ „ 39.000 „
„ reformați	33 „ „ 28.500 „
„ unitari	28 „ „ 18.750 „
„ evang. lut.	35 „ „ 37.000 „

F) Un preot păstorește

la ortodocși . . .	circa 1700 credincioși
„ uniți . . .	860 „
„ romano-catolici . . .	1500 „
„ reformați . . .	750 „
„ unitari . . .	660 „
„ luterani . . .	970 „
„ mohamedani . . .	520 „

Primum quod offit, est totl Prinspatul cognita inscittia unitorum Valachorum et Sacerdotum: cunoscuta neștiință a poporului și a preoților uniți. Se cer deci preoți mai învățați, ca să poată instrui plebea. Ar fi călugării, dar ei nu pot sta mult timp la sate și trebuie să se întoarcă la mănăstire; ei pot avea însă regiuni, unde (la nevoie) să plece ca misionari, ca oratori elocvenți. Deci, ca să fie mai învățați, **preoții să fie crescuți printre cler de rit latin**, ca de exemplu în dieceza de Muncaci, în Sâmbăta-mare (Tyrnau).

Ca mijloc de-a combate **inscittia** se recomandă **congrua**, pentru că prin ea să se înlesnească preoților creșterea la studii a fiilor lor.

Se mai recomandă ca moștenirea (de avere) după ep. ortodox Dionisie să fie înțrebuințată pentru clerul unit (*in alimentattonem Cleri uniti impendatur*) și anume pentru teologi studiind la: Viena, Tyrnau, Alba-Iulia, Cluj. La Cluj, pentru că să nu se cheltuească prea mult cu drumurile; și fiindcă în seminarul din Alba-Iulia

Oricine poate ușor constata disproportia enormă între situația de inferioritate a condițiilor de viață a Bisericii ortodoxe față de celelalte culte. Și în vechiul regat au fost până în 1930 în fiecare județ mai mulți protopopi, dar s'au redus, lăsându-se numai câte unul de județ, pe când la uniți s'au lăsat toți cei 75 protopopi, așa că astăzi au cu 2 mai mulți decât întreaga Biserica ortodoxă. Tot așa s'a întâmplat cu consilierii și cu celălalt personal dela centrele eparhiale.

De pildă Arhiepiscopia rom.-catolică din București are consistoriu la 21 preoți, iar episcopia dela Iași la 34 preoți, cea din Sătmare la 59 și cea din Oradea la 65 preoți, mai puțini decât un protopopiat ortodox din vechiul regat. **Episcopia armeană are abia 6 preoți.** Pentru aceste centre eparhiale statul plătește în criza de azi sume considerabile, egale sau mai mari decât la centrele eparhiale ortodoxe, cu preoți și credincioși înzeciti. **Namul Arhiepiscopiei ortodoxe din București are aproape atâți credincioși cât toate episcopatele unite.** Biserica ortodoxă în repetate rânduri a cerut acordarea ajutorului bănesc pentru personalul necesar la funcționarea normală a instituțiilor sale: ca protopopi, consilieri, secretari, misionari, revizori eparhiali și spiritali la Academii teologice, dar a fost consecutiv refuzată, pe motiv de economii. Foarte frumos a amintit I. P. S. Sa Patriarhul Miron într'un discurs la senat, că în împrejurările anormale de azi, Biserica ortodoxă este nevoită să iasă la lucru în ogorul întelenit al sufletelor **cu un singur plug**, pe când celelalte culte cu 3, 4, 5 pluguri, deci cum va putea să

aibă cu mijloace mai reduse același spor și rezultat ca și cultele neortodoxe?

Să cercetăm acum cifrele bugetului pe 1933 să vedem cum se prezintă.

Bugetul cultelor pe anul bugetar dela 1 April 1933 până la 1 April 1934 este de 505.778,157 Lei, cu o scădere față de 1932 de 35.878,435 Lei.

Din suma de sus primesc:

ortodocșii	369.861,532 Lei
uniții	63.492,042 „
rom.-cat.	28.167,440 „
ev. luterani	9.234,070 „
reformați	18.222.890 „
unitarii	3.598,600 „
mozaicii	7.570,000 „
mohamedanii	5.631,593 „

Față de anal trecut 1932 primesc mai puțin

ortodocșii cu	43.880,658 Lei
rom.-cat. cu	6.657,299 „
reformați cu	2.680,347 „
ev.-luter. cu	2.596,461 „
mozaicii cu	1.036,250 „
mohamedanii	103,749 „

Față de anul 1932 primesc mai mult

uniții cu	Lei 19.750,586
unitarii „	„ 1.325,740

total Lei 21.076,329

Se taie deci din leafa de mizerie a preoților ortodocși și se ia leata aior 2504 cantareți, în suma de aproape 44 mil. Lei, ca să se dea uniților și unitarilor maghiari.

Ținând cont de proporția sufletelor credincioșilor și de sumele ce primesc diferitele culte, **Biserica ortodoxă ar trebui să primească** (în cifre rotunde) în loc de ce primește azi următoarele sume:

In sfârșit, considerațiile politice:

I. **Legăturile de sânge** cu schismaticii din Valahia vecină: *Qui (nexus) ut tollatur, primo necessum est ut vere Uniti tormentar, quod efficitur unice, si populus in rebus fidel instructor tuerit.*¹

II. **Limba:** *Hoc omnino necesse est ut Germanicam (idioma) condiscant:* Să învețe nemțește Românii! Călugării lor (uniți) nu știu nemțește; dintre ei nici unul nu vorbește corect nemțește (*nemo unus germanicam correcte loquitur*); deci să se aleagă întâi dascăli care să știe bine limba germană, cel puțin în *Militaribus locis*; iar clerului tinăr să i se fixeze ore de germană! Efectul va fi că dela aceștia (militari și clerici) tot poporul va învăța nemțește: *Ab his cum tempore totus populus hoc lingua (germanica) informari potest.*

Documentul acesta are o importanță deosebită prin faptul că dovedește tendința catolică-austriacă de-a slăbi legăturile de sânge dintre România și Ungaria.

¹ Unirea temeinică ca adversară a sângelui românesc!

nu erau suficiente încăperile.¹

Iar **Blajul?** Ca să nu fie o zădărnice (*ne vero fundatio frustranea existimetur*) să propună — ritul și cântările și teologia morală.

II. Calomniile poporului și preoților schismatici să se interzică, pedepsindu-se prin directorul cauzelor fiscale,² pe care episcopul unit să-l informeze: *Qui Episcopus Unitus hoc patefacere de occasione in occasionem possit.*

III. **Cărțile eretice** și pline de ură contra catolicilor, cetite numai de preoți și cantori, nu și de popor, se pot confirma. De exemplu:

1. Simon Tesalonicenul, tradus din grecește și publicat în București, 1765;

2. Nilus, tradus și publicat tot acolo, 1760;

4. Maxim din Peloponez, din 1699.³

¹ Principiul instrăinării prin educație a fost o fatalitate practică pe-o scară întinsă de greco-catolici. Practicarea lui ar merita un studiu întins.

² Un fel de procuror general, al cărui polițai să fie episcopul greco-catolic!

³ Persecutarea literaturii ortodoxe a fost un fapt cu urmări grele; iezuitismul ca censor al ei apare și în Delpini.

față de uniți	circa 634 mil. Lei
» » rom.-cat.	» 390 » »
» » reformați	» 390 » »
» » ev.-luth.	» 396 » »
» » unitari	» 612 » »
» » mohad.	» 448 » »

Celelalte culte — având în vedere suma ce o primește Biserica ortodoxă, păstrând proporția sufletelor **ar trebui să primească numai:**

uniți	37 mil.
rom.-cat.	27 „
reformați	17 „
ev.-luth.	8.5 „
unitarii	2.1 „
mohamed.	4.5 „

Din aceste cifre rezultă destul de evident nedreptățile Bisericii ortodoxe și favorizarea celorlalte culte. Astfel statul **ar trebui să dea Bisericii ortodoxe de 10 ori mai mult decât primește Biserica unită, deci cu 265 mil. Lei mai mult decât primește azi.** Luând de bază suma ce o primește Biserica ortodoxă — **uniții ar trebui să primească numai a 10-a parte, deci cu 26 milioane Lei mai puțin de cât primește astăzi,** iară celelalte culte cu multe mil. mai puțin, ca să fie echitate.

*

1. Să vedem cum sprijinește statul nostru **român** diferitele instituții de educație ale clerului. Institutul teologic **reformat maghiar** din Cluj primește 1.211,160 Lei (stat 360) iară cel **ortodox român** din Cluj numai 1.000,800 (stat 296) deci cel din urmă primește, **fiindcă e românesc, cu 156,360 Lei mai puțin decât cel maghiar.** Institutul teologic unitar din Cluj primește 1.048,800 Lei (stat 476) deci numai cu ceva mai puțin ca cel român.

2. Statul plătește pentru uniți 75 protopopi cu 2250 Lei diurnă lunară, în total 2.025,000 Lei

(pag. 213), iară pentru ortodocși 73 protopopi cu suma de 2,001,000 Lei (art. 50), deci cei **uniți primește cu 24,000 Lei mai mult decât cei ortodocși, deși în proporție n'ar trebui să primească mai mult de 200,000 Lei.**

În Ardeal avem **numai 28 protopopi ortodocși bugetați**, aproape câte unul pe județ, ca în vechiul regat, deși de fapt funcționează 83 protopopi, împărțindu-se între toți suma ce o dă statul, așa că un protopop primește **lunar numai vre o 750 Lei, iar cel unit 2250 Lei.** Este acest lucru legal și admisibil — ca în același loc — fiind doi protopopi să fie plătiți atât de diferit?

3. Mult lux de cheltuieli se face și cu centrele eparhiale ale celorlalte culte și în special cu retribuirea alor 31 canonici uniți și 17 canonici rom.-cat., aproape toți celibatari, câte 4—6—10 de eparhie, iară la ortodocși abia câte 3 consilieri. Păstrând proporția ar trebui reduși la a 4-a parte.

Dar cu salariile consilierilor ortodocși câtă vâlvă nu s'a făcut de vre-o câțiva ani? De câte ori se discuta bugetul se pune problema să li se acorde sau nu gradațiile avute, un drept câștigat în Ardeal de mult înainte de războiu și provăzut apoi și în Legea de armonizare a salariilor funcționarilor publici din 1927 la articolul 15, 17, 19, 21. Anexa VII tablou B, până ce cu greu s'au putut salva într-o formă redusă. Este adevărat, că la acordarea gradațiilor nouă celor din Ardeal ne-au cauzat mari dificultăți unii consilieri din vechiul regat și în special cei din București, cari pretindeau și gradațiile, cu toate că aveau și parohie cu casă parohială, alții pe lângă parohie aveau și catedră

de profesor de religie, ceea ce nu e cu dreptate. În Ardeal consilierii nu au nici o altă slujbă retribuită.

4. Tot asemenea s'ar putea face mari economii prin reducerea numărului prea mare de preoți uniți, rom.-cat. și ai celorlalte culte, cari au foarte multe parohii cu foarte puțini credincioși, cu 10—30 suflete și sute de parohii cu mai puțin de 100 suflete și protopopiate cu mai puțin de 10 parohii, pe când la ortodocși atât parohiile cât și protopopiatele au mult mai mulți credincioși. Toate aceste parohii minuscule ale uniților sunt tot atâtea infiltrațiuni forțate de sub regimul ungar în mijlocul masei compacte de ortodocși, biserica unită fiind avantpostul eaticismului agresiv și prozelitistic printre români. Or aceste infiltrațiuni cu tendințe prozelitistice nu trebuie să fie menținute și subvenționate de statul român în împrejurările schimbate de azi. Fiind condițiile de păstorie identice pentru ortodocși și uniți din Ardeal, cum își vor face slujitorii bisericii la fel îndatoririle, când unii sunt și mai mulți și mai bine înzestrați decât ceilalți.

Și dacă e vorba să se facă economii bugetare, atunci să se înceapă cu reducerea subsecretarilor de stat, a sinecuriștilor și a altor cheltuieli de prisos. Căci din bugetul redus al țării nu e îngăduit să se întrețină luxul episcopal și de preoți al catolicilor și al ungarilor. Dacă e vorba de reduceri ele să se facă mai întâi la catolici, căci cele 10 episcopii cu peste 100 protopopi la 2 mil. de suflete apasă mult mai greu bugetul țării, decât cele 18 eparhii ortodoxe cu 73 protopopi la 13 milioane suflete.

5. Dar nici salariile ce le primesc diferite categorii de slujbași nu sunt la fel. De pildă dăm pe două coloane lefurile dela consistoriile: ortodoxe și unite:

	la ortodocși:	la uniți:
casier	4250 Lei	5950 Lei
controlor	4250 „	4450 „
arhivar	3500 „	3800 „
impiegat	2500 „	2700 „
servitori la	1300 „	1500 „
Inst. teol.		
econ. la	2300 „	2850-2050 „
Inst. teol.		

6. La cele 3 Institute teologice unite găsim câte 1 spiritual cu leafă de 4400—4500 și 5500 Lei lunar și câte un secretar cu diurna de 750 Lei lunară, pe cari la Institutul teologic ortodox nu-i găsim.

La toate Institutele teologice ortodoxe sunt bugetați câte 3 servitori cu 1300 Lei leafă lunară, pe când la cel unit din Blaj sunt șase (6) cu 1500 Lei leafă lunară.

7. Mai amintim, că la ortodocși găsim în buget un singur secretar la Patriarhie, pe când la uniți la Blaj 4 (patru) cu leafă de 5950—6600, iar la celelalte 4 episcopii unite în total 6 secretari cu leafă dela 3650—6200 Lei.

8. Cu toate averile considerabile ale unor episcopii unite cum e cea dela Oradea, care a avut moșii întinse de peste 130,000 jugăre, și care după expropriere primește anual rentă de mai multe milioane, din cari putea să susțină întreg personalul dela centrul eparhial și Institutul teologic, totuși această episcopie primește dela stat vre-o 2 mil. Lei, din cari se **scade venitul local**, ridicola sumă de **3623 Lei.** Cu această sumă și cu leafa episcopului contribuie fondurile episcopale la susținerea organelor sale centrale, iar statul, restul îl dă darnic față de unii și sgârcit față de alții.

mâni și a-i **germaniză**, având ca instrument militarii greco-catolici și preoțimea greco-catolică.*

2.

Pater Grieb

Germanizarea trebuia să fie sprijinită, între altele, de-o școală normală, din care să iasă și dascăli după dorința lui I. T. Delpini și a — împărătesei.

Împărăteasa, voind să respândească și noua metodă școlară (Felibiger, Șincai etc.) a decis, în Septembrie 1773 ca **abbé Grieb** (scris și Grib) să plece la Sibiu, ca să întemeieze acea școală normală în orfanotropiul teresian. Episcopul greco-catolic, gre-

* Deși n'are nici o legătură cu conținutul articolului, mai opresc din W. Schmidt p. 87, o informație. După Delpini, ep. Dionisie avea de gând să recomande succesor pe unul dintre următorii preoți: ieromonahul Iosif Savics din Siklos; Demetru Eustatie vici, Român din Brașov; Atanasie Demetrevici, preot din Raab (Győr); Visarion, egumen în Sâmbăta mare; ieromonahul Isaia, fost preot în Ohaba (Făgăraș); Marcu Rokics, preot în Strigonia (sârb). Acestor însemnări li se pun datele: 22 Februarie 1766 și 3 Martie.

co-ortodox și piaristii din Medias și Bistrița au primit ordin, să trimită câte un candidat, care să știe nemțește, căci Grieb nu știa nici ungereste, nici românește.¹ Școala nu s'a putut înjgheba, însă, din lipsă de cărți, care ar fi trebuit să fie traduse.

Mai apoi și din altă cauză, mai picantă.

Abatele Grieb făcuse cunoștință cu contele (săcuesc) Nemes. Contele avea o fată. **Abbe-ul** se amoretise de ea și (se pare) ea de el. Iezuitul o seduse. Scandalul resună până'n palatul împărătesei, în Viena.

Contele era neodihnit și căută o răsunare; și despre neodihna aceasta auzi împărăteasa. Dar ea-l ocroti pe iezuit!

Un funcționar înalt căpătă ordin să intervie, și astfel I. F. von Reischach îi scrisse guvernatorului Samuel Brukenthal — cu data 4 Iulie 1780: «Maiestatea Sa împărăteasa m'a însărcinat să scriu Excelenței Tale c'a înțeles că, prin vorbele sale nechipzuite, contele Nemes redeșteaptă me-

reu **nenorocita** afacere a fetei sale cu abatele Grieb, și că ar fi spus chiar că acum, neavând ce face în țară, are de gând să meargă în Elveția, pentruca acolo să-i ceară **seducătorul** socoteală pentru **fapta-i mizerabilă**. Voința Maiestății Sale este că, dacă așa este, Excelența Ta să-l îndemni pe contele Nemes spre o atitudine mai modestă și mai ales să îngrijești ca numitul conte să nu iasă din țară».

Scrisoarea aceasta s'a publicat în **Veretnsarchiv**, vol. XXXI, p. 389.

Orice comentariu este de prisos.

G. Bogdan-Duică.

Postscript

Dintr'un izvor rar (*Békefi emlékönyv*, 1912), care se ocupă și cu **Delpini**, din articolul **Az erdélyi felekezeti vlezonyok Bajtay püspöksege alatt** (de Dr. Miskolczy István) mai comunic (după documente):

Buccow era bănuț de simpatii pentru acatolici; iar comandantului (după O'Donel) Auersperg, Maria Theresia îi poruncia (1771) să ridice pe catolici **ad potlorem numerum**, le-

zuitului-popă din Sibiu Anton Pettauier ea îi cerea chiar liste de **copii** născuți catolici, dar crescuți protestanți! Tot ea poruncă lui Bajtay (membru în guvern) să excludă dela slujbe pe unitari; și să-i facă un plan amănunțit pentru misionarii carolici.

Despre ep. Dionisie, Buccow scrie (1761) că «prin purtarea sa modestă contribuie mult la potolirea popoului»; pe uniți Buccow îi critică: **Ich bin überhaupt mit denen Uniten, deren Bischöfen und Popen nicht zufrieden.**

Din acest studiu toată partea privitoare la Români ar merita o traducere exactă.

G. B. D.

Un indicator. A apărut „Indicatorul de CARIERE și PROFESIUNI”, întocmit de Vasile Vlaicu. Conține indicațiuni sumare despre școlaritatea alor peste 200 cariere și profesii, — un auxiliar al tinerimii școlare, mai ales la încheierea anului școlar. Cartea are 88 pagini, se poate procura dela librăriile din țară, și direct dela autor, Cluj, Strada Paris Nr. 9, cu prețul de 25 Lei, plus 2 Lei porto. Costul se trimite prin mandat postal sau cu ramburs.

¹ W. Schmidt, p. 78, 13, 114.

Ne punem întrebarea, dacă e legal și omenos lucru acest tratament mașter față de unii și favorizarea față de alții? Noi nu cerem ca să se ie de la celelalte culte cele ce li se cuvin, dar pretindem, ca atunci când statul luptă cu așa de mari greutăți financiare, să sprijinească în aceeași măsură toate bisericile, iară când este vorba să se facă economii, atunci să le facă deopotrivă, dar nu pe unii să-i înbuie, iar altora să le ia și strictul necesar.

Sunt foarte dureroase aceste constatări pentru noi. E regretabil însă, că toate intervențiile dese și documentate ale Chiriarhilor și ale unor parlamentari ortodocși nu au isbutit să facă să înceteze inegalitatea, nedreptatea și umilirea Bisericii ortodoxe și a clerului ei, și favoritismul celorlalte culte eterodoxe. Dl. Ministru Madgearu a recunoscut în fața unei delegații nedreptățile Bisericii ortodoxe, dar a răspuns, că nu poate face nimic. Tot asemenea, un ministru la întrebarea unui parlamentar, de ce favorizează într'atâta Biserica unită, a răspuns: „pentru că această Biserică este *aderenta ei politică*“. Fără comentariu.

În urma acestor constatări **revendicările Bisericii ortodoxe** sunt:

1. Ștergerea celor 2 curbe speciale.

2. Menținerea tuturor posturilor avute în bugetul pe 1930, cu toate drepturile de salarizare înscrise în acel buget.

3. Salarizarea preoților la fel cu a celorlalți slujbași conform cvalificației lor.

4. Aplicarea proporționalității la repartizarea ajutorului de stat pentru culte, avându-se în vedere numărul sufletelor, averea ce o posed și nevoile reale, conform art. 31 din Legea Cultelor.

Numai îndeplinirea acestor juste desiderate pot pune sfânta Biserică a Neamului în condițiile cele mai favorabile de afirmare în slujba națională, iară pe preoții ortodocși, în condiții mai omeneste, de a-și putea îndeplini misiunea lor sfântă cum se cuvine. Apostolatul nu se va putea face de o preoție săracă și mereu chinuită de grija zilei de mâine. Cum se vor putea ruga cu inima liniștită acești preoți pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sf. lui Dumnezeu Biserici, pentru prosperarea Tronului și a Patriei și a Neamului, când văd în aceeași vreme fenomene de disensiuni și de nedreptăți așa de păgubitoare în consecințele lor sufletești, ca acelea pe cari le-am arătat.

Este nevoie să se asigure condițiile exterioare de viață, pe cari le necesită sf. Biserică, pentru a se putea achita de misiu-

nea sa duhovnicească și patriotică în mijlocul contingentelor materiale, pe cari legislația și cărmuirea țării n'a reușit să le reglementeze într'un mod din care să rezulte o înzestrare și o prețuire a Cultului ortodox la fel cu celelalte culte. Aceasta cu atât mai vârtos, cu cât cultele minoritare, prin dogma, prin originea, ființa și tendințele lor specifice, nu au stat și nu se pot ridica pe aceeași treaptă de slujire către Tronul României, către pământul Patriei și către aspirațiile noastre obștești ca Ortodoxia românească. Această Ortodoxie în Ardeal a dat mucenici în așteptarea de veacuri a împărăției românești de astăzi, iar în vechiul Regat se măgulește de a fi fost factorul duhovnicesc, care a binecuvântat și promovat în cursul veacurilor toate străduințele de organizare și de consolidare a Statului român.

Pentru realizarea acestor revendicări trebuiesc făcute toate eforturile de foruri cu cadere și se cere *unanima solidaritate a chiriarhilor, a întregel preoțmi și a parlamentarilor ortodocși*, preoți și mireni deopotrivă, fără considerare la culoarea politică. Fără această solidaritate — care uneori a lipsit — nu se poate face nimic, și orice eforturi rămân zadarnice.

Am dori să vedem, în sfârșit, restabilindu-se pacea confesională prin încetarea agresiunilor și sporind acțiunile politice și de Stat, potrivite pentru fixarea unui drept echilibru în toate privințele, în viața publică, între cultele acestei Țări. Și o facem aceasta mai presus de toate, pentru că am dori să vedem sfânta Biserică ortodoxă a Neamului dimpreună cu slujitorii săi, reînălțată la locul de prestigiu și așezată în toate condițiile, nu numai morale dar și materiale, potrivite a-i asigura o strălucire culturală, socială și națională, pe care în Vechiul Regat a mai avut-o și care trebuie să devină, pentru viitor, forța ei peste întreagă întinderea pământului strămoșesc. **V. Nistor.**

În lupta împotriva alcoolismului, Elveția înregistrează mare succes prin un mijloc foarte simplu: *sucul de fructe sterilizat*, numit de poporul de acolo „pomol” și devenit băutură obișnuită. În vremea recoltei de struguri, mere ș. a., aparatele anume întocmite sunt duse la casa recoltatorului unde sterilizează și pune în sticle sucul de fructe, ear vin și cidru nu se mai fabrică. Toată lumea consumă acest suc, care se vinde cu preț moderat. Orașul Zürich are în 18 restaurante, pomolul ca unica băutură, care a luat locul vinului, al berei și al licherului de tot felul. — De ce nu se face și la noi așa lucru?

FRAȚIA ORTODOXA ROMÂNĂ — SECȚIA SIBIU

CONVOCARE

Credincioșii Bisericii ortodoxe române din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu sânt invitați să participe la adunarea de constituire a «Frăției Ortodoxe Române» secția Sibiu, care va avea loc *Duminecă 18 Iunie 1933* cu următoarea

ORDINEA DE ZI:

1. Ora 9'30: Participarea la Sfânta Liturghie și la deschiderea Adunării Eparhiale în Catedrala mitropolitană.

2. Ora 15: (sala «Thalia») Deschiderea adunării de constituire a FOR-ului—Sibiu prin dl profesor univ. Sextil Pușcariu, președintele «Frăției ortodoxe române».

Alegerea biroului.

Cuvântul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae.

Cuvântul soc. Femeilor ortodoxe (eventual alte cuvântări).

Cetirea statutelor Frăției.

Alegerea organelor secției eparhiale (consiliu, comitet de direcție, comitet de cenzori).

Raport despre membrii înscriși.

Inchiderea adunării de constituire a FOR-ului Sibiu.

3. Ora 20'30: Concert religios dat de corul mitropolitan sub conducerea părintelui prof. Timotei Popovici, în Catedrala mitropolitană. În cadrul concertului va conferenția dl profesor universitar Ștefan Bogdan (București) despre „Biserica și viața socială“.

În ziua adunării va avea loc în hollul sălii „Thalia“ o expoziție de cărți religioase, la care cărțile se vor vinde cu un rabat de 20%.

Credincioșii își vor anunța participarea, Consiliului arhiepiscopesc, cel puțin cu 5 zile înainte de ziua adunării pentru a li se putea reținea locuri la sedința de deschidere și la concert.

Participanții vor anunța dacă vor să li se rețină cameră.

La gara Sibiu participanții vor fi așteptați de o comisie care le va da toate lămuririle necesare în legătură cu programul amănunțit al adunării Frăției Ortodoxe Române.

Sibiu, la 23 Maiu 1933.

COMITETUL PREGĂTITOR.

Probleme, fapte, comentarii

Cuvinte bune despre adunarea religioasă din Sibiu, ținută în cele două zile de Rusali, au tipărit, dintre cotidienele noastre, ziarele *Calendarul și Neamul Românesc*. Acest din urmă, în numărul său din 11 Iunie, aduce o dare de seamă făcută de dl Al. Lascarov-Moldovanu, scriitorul și publicistul cu sufletul bun și bogat de iubire creștinească pentru ostașii Domnului.

Dl Al. Lascarov-Moldovanu scrie:

«Cele două zile cât a ținut adunarea, au fost zile de înălțare, de mare tencuire curățitoare de suflete, de întărire pentru greaua luptă pe care tovarășia aceasta o duce împotriva păcatelor care au invadat, în fel și chip, viața noastră românească.

Cele două sfinte liturghii, slujite una de Înaltul mitropolit, cea de-a doua de către Prea Sfințitul vicar, au fost ceasuri de atâta sfântă reculegere și înălțare, încât nu vor fi uitate niciodată de către cei cari le-au gustat. Atâta binecuvântare s'a revărsat peste imensul popor care umplea până la cel din urmă loc marea catedrală

sibiană, încât, cu adevărat, am stat față la pogorârea Sfântului Duh deasupra învățăcelor lui Isus Mântuitorul.

În afară de acestea, cetele nesfârșite de ostași, găzduți cu dragoste de frații lor din Sibiu, au ținut necurmat adunări de cântări și vorbiri, căutând fiecare să-și sădească în suflet cât mai multe flori de viață creștină. Vorbitori populari s'au ridicat, și, sub inspirația duhului de sus, au grăit minunat către frații lor, — vorbiri care erau învrăstăte cu minunate cântări de slavă către Dumnezeu.

Adunarea dela Sibiu a fost încă o dovadă de ceea ce poate Isus Mântuitorul în lume, când oamenii coboară în viața lor învățătura — singura — care poate cu adevărat înălța și curăți».

Academiile teologice din Ardeal. — Se anunță din București, că prin o hotărâre dată de ministerul instrucțiunii, vor trece la direcția învățământului superior academiile teologice ortodoxe din Sibiu, Cluj, Oradea, Arad și Caransebeș, precum și academiile greco-catolice

din Blaj, Cluj-Gherla, și Oradea. Toate aceste academii erau, până acum, dependente de direcția cultelor, având caracter de școale pregătitoare pentru clerici; de aici încolo vor primi o organizare de învățământ superior. Ministerul instrucțiunii, în acord cu Sf. Sinod, va întocmi, în acest scop, un proiect de lege.

*

În ziua Cincizecimii din anul curent s'au organizat însuflețite și demne manifestări, culturale și religioase, în multe centre din Arhiepiscopia noastră.

Astfel, în cetatea de veghe a lui Ștefan cel Mare, în Cetatea de Baltă, tineretul societății «Sfântul Gheorghe» din comună, cu supraveghearea parohului local Pr. Vasile Țetcu, și în fața unui număr considerabil de țărâșime, a dat o reprezentare teatrală și corală, din cele mai reușite, al cărei venit curat era menit bisericii ortodoxe din loc. S'a remarcat, și la această ocazie, disciplina, cuviința, cuminența celor grupați în societatea tineretului «Sf. Gheorghe», — ca un rezultat al bune îngrijiri, ce se dă acestei societăți, din partea părintelui Vasile Țetcu și a dnei preotese Nuți Țetcu.

— **Frumoasă manifestare religioasă și națională** ni se mai vestește din protopopiatul Geoagiu.

Poporul nostru, din comuna Geoagiu și împrejurime, a ascultat cu interes și mare plăcere desfășurarea unui program cultural, la care a contribuit școala primară și școala de agricultură din localitate; ear dela Orăștie a venit directorul liceului, dl Aron Demian, cu mai mulți liceani, și a ținut celor intruniți o cuvântare avântată, instructivă și potrivită vremii de astăzi, vorbind, la înțelesul auditorului, despre: **naționalism și creștinism**. Au mai cuvântat: părintele protopop V. Goron, părintele Teodor Glodeanu și alți intelectuali, ale căror vorbiri au avut deosebit efect asupra mulțimii întrunite, doritoare de-a se lumina.

*

Ermeneutica Biblică. — A apărut, cu arhierescă binecuvântare, cartea *Ermeneutica Biblică*, sau știința interpretării Sfintei Scripturi, pentru institutele teologice și pentru uzul particular, scrisă de un temeinic cunoscător al Cărilor sfinte, Arhim. Dr. Iustin I. Suciu, profesor la Academia teologică din Arad. Se poate cere dela Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

*

Problema românilor de peste hotare. — *Uniunea națională a studenților creștini urmărește și scopul de-a realiza comuniunea sufletească și legătura de cultură cu frații noștri de peste hotare.* Din acest motiv *Uniunea își împlinește o datorie să răspândească în extras expunerea făcută de dl Constantin Brânzeiu, despre: Organizarea românilor din Iugoslavia.* Broșura de 14 pag. conține: «O nouă viață pentru românii din Banatul iugoslav», și «*Uniunea studenților români din Iugoslavia — un izvor de viață națională*», cu date, informațiuni și juste observări.

*

Fundamentul necesar. — Conducătorii fruntași ai regimului actual din Germania au făcut declarația, că religia este fundamentul necesar în Germania nouă.

Această declarație este primită cu toată mulțumirea într-o pastorală dată de curând din partea conferinței dela Fulda a episcopatului catolic german.

*

Vizitatorii români la Vatican. Am înregistrat, zilele trecute, felul jignitor al cuvintelor papei adresate excursioniștilor români, cari din inițiativa Universului, vizitând Italia, s'au abătut pe la Vatican; ear papa, în dorința de a spune vorbe bune pentru țara românilor, a cuvântat excursioniștilor și despre „unirea” ortodocșilor cu biserica papală... Indelicatetea era evidentă, — (pe lângă toată opinteala monitorului blăjan, Unirea, de-a o drege prin vorbe de «spirit»).

Dar eată că bruscarea românilor la Vatican se continuă. Din Oradea adecă, s'au înscris și câțiva români, domni și doamne din localitate, în pelerinajul la Roma, organizat recent de conducătorii ziarului catolic Erdélyi Lapok dela Oradea.

Când pelerinii, unguri și români, s'au prezentat la «sfântul scaun», papa li-a ținut o vorbire latinească; preotul greco-catolic luga începând s'o tălmăcească în românește, a fost întrerupt de vociferările unguirilor, cari strigau, în fața papei, să li se vorbească ungurește, și — li s'a împlinit voința: un preot ungur a tradus vorbirea pe ungurește în aplauzele demonstrative ale fiilor lui Árpád... Bruscarea aceasta adusă românilor, în prezența papei, va avea, cum se afirmă, și unele urmări, dacă nu la Roma, cel puțin în patria noastră.

6 carte de căpătâi

— „**Ortodoxia**“, de Arhipresbiterul Sergiu Bulgakoff, prof. la Institutul de teologie ortodoxă din Paris —

Spre nemărginita noastră bucurie vestim pe iubiții noștri cetitori, că a ieșit de sub tipar cartea savantului profesor rus Sergiu Bulgakoff: „**Ortodoxia**“.

Această lucrare de sinteză, în care sânt expuse cu o rară luciditate și erudiție toate comorile și frumusețile legii noastre, a apărut în franțuzește abia anul trecut. Traducerea românească, autorizată, se datorește harnicului tinăr Nicolae Grosu, care ca bursier al Arhiepiscopiei noastre își desăvârșește studiile teologice în Franța și Germania.

Ediția românească a „**Ortodoxiei**” este onorată de autor cu o prefață, iar de I. P. S. Mitropolit Nicolae — cu un luminos cuvânt către cititori.

Sântem convinși, că nici un preot și nici un intelectual distins al sfintei noastre Biserici nu va întârzia să-și procure această carte de căpătâi, apărută la „**Arhidiecezana**” în condiții tehnice deadreptul excepționale.

Prețul unui exemplar — de aproape de 300 pagini: Lei 120.

Nr. 419/1933

(35) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregrea parohiei vacante de cl. II-a din Sebeșul de sus, protopopiatul ortodox român Avrig, în baza ordinului Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc din 6 April 1933 Nr. 2737 B. se publică al treilea concurs cu termenul de 15 zile dela prima publicare în «**Telegraful Român**».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Folosința pământurilor bisericicești de 1 jugăr 136 st. și anume 366 st. arător, 1100 st. fânaș și 270 st. cimitirul bisericesc.

3. Sesiune parohială primită prin legea agrară 20 jug. fânaș, pământ puțin productiv.

4. Stola parohială uzitată în parohie.

5. Casă parohială nu există.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare împreună cu concesiunea dela Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poșta Avrig, județul Sibiu) până la termenul sus indicat având a se prezenta, cu prealabila încuviințare a oficiului protopopesc în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta eventual celebra și face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 24 Aprilie, 1933.

Oficiul protopopesc ort. rom. Avrig.

Ioan Căndea
protopop.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

Biserica ortodoxă română Șugag

Nr. 60/1933.

(16) 1—1

Publicațiune

Biserica ort. rom. Șugag, jud. Alba, vinde prin licitațiune publică conf. art. 94, 106 a legii noi a Contabilității publice, materialul lemnos din pădurea bisericască așa numită «**Dosul Mărtiniei**» în cantitate de 8837 m. steri lemn de fag.

Prețul de strigare este 20 Lei pentru metrul ster, care se va plăti bisericii numai după tăiatul pădurii, dar înainte de a se începe transportul lemnului. Tot atunci s'a încuviințat de forurile competente să se depună și garanția de împădurire.

Vadiul de 5% se va depune la reprezentantul bisericii, numai după aprobarea licitațiunei de către Prea-veneratul Consiliu arhiepiscopesc din Sibiu.

Licitația se va ține la oficiul parohial din Șugag în ziua de 29 Iunie 1933 ora 11 a. m.

Celelalte condițiuni de licitație se pot vedea în orele olicioase, atât la oficiul parohial din Șugag, cât și la Ocolul silvic Sebeș.

Pentru biserică:

Gh. Perian,
paroh ort. rom.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Alba-Iulia	5 ⁰⁰ , 12 ³⁰ , 15 ⁰⁰	8 ³⁰ , 17 ³⁰ , 22 ³⁰
Brașov, Făgăraș	5 ³⁰ , 12 ³⁰ , 19 ³⁰	11 ⁴⁴ , 19 ¹⁵ , 7 ³⁰
Cisnădie	6 ¹⁰ , 13 ⁴⁰ , 19 ³¹	7 ²⁸ , 14 ³⁵ , 21 ⁰⁰
Copșa-mică	3 ⁰⁵ , 9 ⁵⁵ , 13 ³¹ , 16 ⁴⁴ , 23 ³¹	4 ³³ , 7 ³¹ , 14 ³¹ , 19 ⁰⁴ , 0 ⁰⁴
Ocna-Băi	8 ⁰⁰ , 11 ³⁰ , 19 ³⁰	9 ⁰⁰ , 12 ¹⁵ , 20 ³⁵
Peatra-Olt, Buc.	9 ⁰⁵ , 15 ⁰⁰ (ac.), 17 ⁰⁰ , 20 ⁰⁰ (ac.)	16 ³⁰ (ac.), 22 ⁴⁵ , 9 ³⁰ (ac.), 12 ⁰⁰
Sighișoara, Agn.	5 ³⁵ , 17 ⁴⁰	16 ³⁵ , 8 ⁰⁰
Vurpăr	17 ⁴⁰	8 ⁰⁸

[15] 1—2

Allo !

Hotel „BULEVARD“

Allo !

din frumoasa stațiune climaterică Sibiu, complet renovat, nou și elegant mobilat,
s'a deschis din nou și oferă publicului vizitator cel mai desăvârșit confort

Bae în hotel !

Serviciul ireproșabil !

Prețuri modeste !

